

Презентація навчальної дисципліни

Перед українським народом історично постало відповідальне завдання – побудувати суверенну і незалежну державу. Головним фактором успішності розв’язання цього важливого завдання є людина, її активна цілеспрямована діяльність. Провідна роль у вихованні підростаючого покоління, у формуванні гармонійно розвиненої творчої особистості належить вчителю. Його діяльність спрямована на становлення дитини як особистості, громадянина і фахівця, на зміцнення інтелектуального та духовного потенціалу нації.

Вивчення «Вступу до педагогічної професії» сприяє адаптації першокурсників до умов навчання у вищому педагогічному закладі освіти, свідомому і активному їх включенню до самостійної навчальної, наукової, громадянської діяльності, має забезпечити початкову підготовку до проведення педагогічної практики.

Програма курсу передбачає теоретичне та практичне опанування студентами основ педагогічної професії, особливості педагогічної діяльності вчителя, його професіоналізму.

Курс «Вступ до спеціальності» тісно пов'язаний з курсами психолого-педагогічного блоку.

Мета курсу: розкриття перед студентами перспективи і шляхів оволодіння професійною діяльністю вчителя – вихователя і викладача навчального предмета, сприяння підготовці першокурсників до педагогічної практики.

Завдання курсу:

Теоретичні:

- сформулювати у студентів загальне уявлення про структуру, зміст, характер і специфіку їхньої майбутньої професійної діяльності;
- показати загальноосвітню школу як галузь майбутньої професійної діяльності;
- ознайомити зі змістом та основними формами навчання у вищому педагогічному закладі освіти, видами і формами перевірки й оцінки знань, умінь та навичок студентів.

Практичні:

- розкрити місце педагогічної практики студентів у їх професійній підготовці, шляхи формування культури педагогічного спілкування;

- дати уявлення про раціональні форми і методи самостійної роботи з оволодіння спеціальністю, про роль самовиховання у формуванні основ педагогічної майстерності;
- ознайомити майбутніх учителів з системою освіти в Україні, принципами її побудови;
- сприяти формуванню особистості майбутнього педагога, розвитку його культури, ерудиції.

Методи навчання

Передбачається комплексне використання різноманітних методів організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності студентів та методів стимулювання і мотивації їх навчання, що сприяють розвитку творчих засад особистості майбутнього вчителя початкового навчання, з урахуванням індивідуальних особливостей учасників навчального процесу й спілкування.

З метою формування професійних компетенцій широко використовуються традиційні (усне опитування, тестування, бесіда, лекції, семінар та ін.) та інноваційні методи навчання, що забезпечують комплексне оновлення традиційного педагогічного процесу. Це, наприклад, комп'ютерна підтримка навчального процесу, впровадження інтерактивних методів навчання (робота в малих групах, мозковий штурм, ситуативне моделювання, опрацювання дискусійних питань, кейс-метод тощо).

Теоретичні знання неможливо засвоїти без наочних матеріалів, тому передбачено використання муляжів, моделей, таблиць, атласів, моделювання, проектування, рольових ігор, практичних вправ, експрес-опитування та ін.

Методи контролю

Педагогічний контроль здійснюється з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, систематичності і системності, всебічності та професійної спрямованості контролю.

Будуть широко використані такі методи усного, письмового контролю, які мають сприяти підвищенню мотивації студентів-майбутніх фахівців до навчально-пізнавальної діяльності. Відповідно до специфіки фахової підготовки перевага надається усному, письмовому, практичному і тестовому контролю: опитування, розв'язання практичних завдань, тестування, самостійні роботи, дискусії, круглі столи, експертиза, колоквиум, само оцінювання та ін.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Розділ 1. Етапи розвитку екологічної освіти. Основні положення Концепції екологічної освіти в Україні. Елементи основ студентських наукових досліджень.

Тема 1. Екологія як наука.

Вчення про екологію як науку: зміст, розділи, тематика екології, її зв'язок з іншими дисциплінами. Історія розвитку відносин між людиною та природою Роль екологічних знань. Основні екологічні вчення. Розділи екології: аутоекологія, демоекологія, синоекологія. Найважливіші терміни та поняття екології. Вчення про неоекологію як екологію сучасних екосистем. Вчення про екосистему, біогеоценоз, біоценоз, біотоп. Завдання екології та проблеми, які вона досліджує: механізми адаптації до середовища, регуляція чисельності популяції, управління продукційними процесами, стійкість природних та антропогенних ценозів. Найважливіші сучасні екологічні проблеми та можливі шляхи їх вирішення. Уявлення про ноосферу. Концепція стійкого розвитку як основний загальновизнаний шлях розвитку відносин між людським суспільством та природою на сучасному етапі. Екологічна обґрунтованість природокористування, закони невиснажливого природокористування. Основні екологічні закони, закони Коммонера, закони Чіраса.

Тема 2. Екологічна освіта.

Уявлення про екологічну освіту. Основні етапи розвитку вищої екологічної освіти. Визначення поняття сталий розвиток та освіта для сталого розвитку. Головна роль екологічної освіти в процесі впровадження освіти для сталого розвитку. Основні положення Концепції екологічної освіти України: принцип неперервності екологічної освіти, мета та завдання екологічної освіти. Зміст та структура формальної і неформальної екологічної освіти. Найважливіші ідеї екологічної освіти та шляхи їх реалізації. Компоненти екологічної освіти: екологічні знання, екологічне мислення, екологічний світогляд, екологічна етика, екологічна культура. Схема екологічної освіти в Україні за рівнями навчання. Особливості екологічної освіти в дошкільних та шкільних освітніх закладах. Шкільна програма курсу «Екологія рідного краю». Мета вищої екологічної освіти – формування в майбутніх фахівцях екологічної культури. Загальні уявлення про екологічну культуру. Відмінності екологічної культури від екологічного виховання. Шляхи формування та пріоритети екологічної особистості.

Тема 3. Система вищої освіти в Україні.

Закон України «Про вищу освіту»: структура вищої освіти; зміст вищої освіти, стандарти вищої освіти. Входження України до Болонського процесу. Завдання вищої школи щодо відповідності рівню вимог міжнародної спільноти до майбутніх фахівців. Особливості вищої освіти за напрямом підготовки 6.040106 «Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування». Поняття освітньо-кваліфікаційних рівнів та освітньо-професійних програм вищої освіти. Освітньо-кваліфікаційна характеристика фахівця-еколога, професійна кваліфікація. Освітньо-професійна програма підготовки фахівця-еколога: структура за циклами навчання. Особливості підготовки фахівців екологів у вищому навчальному закладі. Кадрове, методичне та матеріально-технічне забезпечення їх підготовки у ЗНУ. Навчальні дисципліни загальноосвітнього, гуманітарного, фахово-спрямованого циклів. Блок загальноосвітніх наук як фундамент для засвоєння фахово-спрямованих наук. Значення дисциплін гуманітарного блоку для формування світогляду майбутнього фахівця еколога. Блок фахово-спрямованих наук для формування знань, умінь і навичок з майбутньої спеціальності у фахівця-еколога. Варіативна компонента стандарту вищої освіти, як вона формується. Уявлення про дисципліни, що вивчаються за обранням студентів. Завдання кожної дисципліни, її зміст та значення для формування майбутнього фахівця-еколога.

Тема 4. Наукова складова навчального процесу.

Наукова складова навчального процесу. Студент і науково-дослідницька діяльність. Предмет та сутність науки. Наукова новизна й гіпотеза, явище та закономірність. Методи й методики наукових досліджень. Екологічні дослідження, їх основні напрями. Визначення проблеми. Вимоги до тематики наукових досліджень. Вибір теми та реалізація наукового дослідження. Наукові школи та напрями наукових досліджень у ВНЗ, у якому студент навчається. Студентська науково-дослідна робота в даному ВНЗ. Робота з каталогами у бібліотеці. Вимоги до оформлення та форм впровадження результатів наукових досліджень. Правила оформлення літературних посилань. Творчо-розвиваючі види студентської діяльності. Післявузівська діяльність.

Розділ 2. Практична підготовка майбутнього фахівця-еколога. Базові основи екологічного управління.

Тема 5. Система екологічного управління загального та спеціального призначення.

Органи управління в екологічній сфері. Система екологічного управління загального та спеціального призначення. Правова основа управління в екологічній сфері та його загальні й спеціальні функції. Міністерство екології та природних ресурсів України та засади його діяльності. Основні завдання Міністерства екології та природних ресурсів України. Структура органів міністерства екології та природних ресурсів України. Центральні, регіональні та місцеві органи управління в екологічній сфері, органи загального і спеціального управління в галузі охорони навколишнього природного середовища, в галузі використання окремих природних ресурсів та охорони інших об'єктів і територій, а також сфер екологічної діяльності.

Тема 6. Органи контролю за станом навколишнього природного середовища.

Державні органи контролю за станом навколишнього природного середовища. Державна екологічна інспекція, її структура та завдання. Громадський екологічний контроль. Положення про громадських інспекторів з охорони навколишнього природного середовища. Основні завдання громадського контролю в галузі охорони навколишнього природного середовища. Об'єкти громадського контролю. Організація та здійснення громадського контролю, права громадських інспекторів, їх взаємодія з державними органами контролю стану навколишнього природного середовища. Міжнародне співробітництво у сфері охорони навколишнього природного середовища. Міжнародні екологічні організації.

Тема 7. Екологічне законодавство.

Об'єкти та суб'єкти екологічного права. Предмет екологічного права – це врегульовані нормами права суспільні відносини щодо охорони навколишнього середовища, збереження, відтворення та раціонального використання природних ресурсів (екосистем) і забезпечення екологічної безпеки населення. Джерела екологічного законодавства. Закони та підзаконні нормативно-правові акти як джерела екологічного права. Конституція України. Закони України. Права і обов'язки громадян України. Відповідальність за порушення екологічного законодавства. Дисциплінарна, адміністративна, цивільна і кримінальна відповідальність. Екологічна експертиза, екологічне право, екологічний контроль.

Тема 8. Сфера діяльності фахівця – еколога.

Природно-ресурсний потенціал України. Сучасне народне господарство України та класифікація його найважливіших галузей. Роль галузей господарства у виникненні екологічних проблем. Еколого-економічні проблеми використання

природних ресурсів. Різні типи забруднення та їх значення для загального стану оточуючого природного середовища окремих регіонів та землі в цілому. Кіотський протокол. Уявлення про ГДК, ГДВ. Збитки від забруднення навколишнього природного середовища. Оцінка екологічних ризиків. Поняття про екологічний моніторинг. Наукові категорії природокористування. Екологічні служби України та їх значення для розвитку народного господарства.